

De hinde van de dageraad

Gedachten over psalm 22

Wanneer we psalm 22 bespreken, moeten we erop wijzen dat hij kostbaar onderwijs bevat over de verlossing en het sterven van Christus, en dat hij spreekt van de goddelijke genade die zich verhief boven het falen van de eerste mens en daaraan voor altijd een einde maakte. Maar de psalm beschrijft ook de gevoelens en de gedachten van Christus in Zijn lijden. Het is bijzonder leerzaam hierover na te denken, het heiligt onze gevoelens en geeft meer diepte aan ons leven met Christus!

In deze psalm vinden we de aanleiding tot de hartenkreet van de Heiland. Maar Zijn roep om redding kon pas verhoord worden, toen Hij de laatste druppel van de beker van het lijden had gedronken. Hij beschrijft hier Zijn angsten, die groter werden en hun hoogtepunt bereikten. Hij werd omringd door ongebreideld geweld: *“Vele stieren hebben mij omringd, buffels van Basan hebben mij omsingeld; zij sperren hun muil tegen mij open – een verscheurende, brullende leeuw”* (vs. 13-14). Maar Hij verzette Zich niet, zoals mensen hooghartig tegenstand zouden bieden. Hij *moest* dat lijden ondergaan, het voelen in de ootmoedige nederigheid van Zijn natuur. Hij *moest* de zwakheid leren kennen – maar nooit de zonde – van de menselijke natuur. Hij zou de zonde *dragen* om die weg te nemen.

Hij werd uitgestort als water, al Zijn beenderen werden ontwricht. Zijn hart werd als was, het smolt in Zijn binnenste. Verdroogd als een scherf was Zijn kracht, Zijn tong kleefde aan Zijn gehemelte (vs. 15-16). Toch bleef Hij niet staan bij uiterlijke zaken, dat zou ook niet kunnen. Hij lag in het stof des doods, maar de *Here* had Hem daarin gelegd. Het gaat hier niet alleen om Zijn toestand, om het stof des doods, maar Hij zag op naar de ware Oorsprong van alles, naar de gedachten en raadsbesluiten van de Here. Hij bezag met een volmaakt moreel besef het karakter van Zijn vijanden, de werktuigen van het lijden, maar Hij zag boven alles uit de wijsheid en de wil van de wegen van God. Hij zag op naar God Zelf. Hij was trouw in Zijn relaties met ons en met God als de Bron van alle dingen. Dit was bij de Heer volmaakt.

Maar het geweld dat het middel was om de zachtmoedige Heiland in het stof des doods te leggen, onderging Hij als een *“lam dat ter slachting geleid*

wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders” (Jes. 53:7). Terwijl Zijn tegenwoordigheid eerst Zijn vijanden deed terugdeinzen en ter aarde deed vallen (Joh. 18:6). Naast de spot en de slechte behandeling die Hem ten deel viel, was er nog de openbaring van de ware aard van de mensen die Hem in hun macht hadden, nadat Hij Zich in hun handen had overgegeven. *“Want honden hebben Mij omringd”*, staat in vers 17. Het waren mensen zonder hart en geweten, zonder schaamte of ontferming, die er plezier in hadden om Degene die hun geen weerstand bood te bespotten en te beledigen. Zo werd de Rechtvaardige belaagd. Zijn vijanden waren even verdorven als gewelddadig. Zij beschouwden Hem, ontdaan van Zijn kleren. Hij werd blootgesteld aan hun blikken en zij genoten van hun eigen ongerechtigheid en van Zijn schande. Hoezeer heeft de Heiland de schande en de lafheid van hun beledigingen gevoeld! Het was hun vermaak Zijn kleding onder elkaar te verdelen en het lot te werpen over het gewaad van de Onschuldige. Er was geen blik van medelijden, niemand wilde helpen. Wat een nood! Hij zag op naar de Here en smeekte Hem Zich niet van Hem te verwijderen. Hij had geen kracht meer, maar smeekte de Here, Zijn sterkte: *“Haast U Mij ter hulp”* (vs. 20).

Dit is het ernstigste moment van deze uren op het kruis. Als Hij van de kant van de mens aan het einde is en geen blik van medelijden krijgt, en er geen hand wordt uitgestoken om Hem te helpen, ziet Christus op naar de Here, de Verbondsgod van Israël en van de Messias. Maar dit is het diepste geheim van alle geheimen! Zelfs hier was er geen verlossing, die kwam pas na de drie uren van duisternis. Er bleef alleen de oneindige volmaaktheid van Zijn gezegende Persoon over (die volmaaktheid moest ook oneindig zijn). Ook in deze psalm vinden we Christus nog verbonden met Israël. Hoe verstrekkend overigens de kracht van Zijn werk was, in dit beslissende ogenblik van de geschiedenis waarin de kwestie van goed en kwaad vastbesloten en voor altijd werd geregeld, moest de God van Israël Zijn Gezalfde verlaten, de vijandschap tussen Jood en heiden tenietdoen en de voorhang, die God voor Israël verborg, scheuren van boven naar beneden. Dat moest gebeuren, opdat het heerlijke resultaat van Gods liefde in gerechtigheid en genade zou kunnen heersen onder het volk, tot het eeuwige leven door Jezus Christus

onze Heer. En dat voor iedere gelovige, zowel Jood als Griek, tot algehele glorie van God, in de hemel en op de aarde.

Christus wordt in de evangeliën en in de psalmen op een andere manier voorgesteld. Daar richt Hij Zich als Zoon tot de Vader (behalve als Hij verlaten wordt), met de woorden: “*Vader vergeef het hun*”, en later: “*Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest*”. Hier in psalm 22 echter zegt Hij: “*Here, wees niet verre*” (vs. 20). Hij neemt persoonlijk Zijn toevlucht tot de God van Israël, die ook Zijn God is. Het heerlijke resultaat van Zijn werk is daarmee in overeenstemming: het gelovig overblijfsel van het volk wordt bijeenvergaderd, daarna geheel Israël en daarna de volken in het duizendjarig Vrederijk. Zo reikt de zegen van Golgota tot de einden der aarde, tot aan “*het volk dat geboren zal worden*” (vs. 32), dus tot allen die de heerlijke vrucht zijn van het werk van Christus. Maar in deze psalm wordt niet over de hemel gesproken.

Na dit verschil te hebben aangegeven dat van belang is voor de toepassing van de psalmen (zelfs wanneer ze spreken over het kruis), wil ik enkele woorden wijden aan de aard van het geloof en de godsvrucht van Christus in deze psalm. Wij lezen hier over Zijn vertrouwen in de Here, als Degene die Zelf gekomen is in het midden van Israël, want “*uit hen is naar het vlees de Christus, die God is over alles, gezegend tot in eeuwigheid. Amen*” (Rom. 9:5). Wij vinden ook een ontroerende beschrijving van Zijn uiterlijke situatie van verachting en vereenzaming. Zijn toestand stond in schril contrast met die van de getrouwen onder het volk (vs. 5-6). Zijn omstandigheden konden ertoe leiden om in het hart boosheid en verontwaardiging tevoorschijn te roepen, om God uit het oog te doen verliezen – als dat mogelijk geweest zou zijn voor de Heer Jezus. Hij zegt: “*Maar ik ben een worm en geen man, een smaadt voor de mensen en veracht door het volk*” (vs. 7). En dat was nog niet alles. Onze geliefde Heiland was aan de Here overgegeven vanaf de moederschoot, en Zijn verwachting was van de Here geweest vanaf de moederborst. Maar Hij, die steeds Gods wil had gezocht en Gods naam had verheerlijkt, moest ten overstaan van de spot van de vijand (vs. 9), openlijk verklaren dat God *Hem* had verlaten. De diepte van dit leed kan niemand uitdrukken dan alleen Hij die het heeft ondergaan. Dit leed was even diep als de liefde waarvan Hij genoot en waaruit Hij leefde, en van Zijn trouw in die liefde.

Te midden van al deze angsten was de Heer Jezus volmaakt voor God. In de eerste plaats was Zijn vertrouwen volkomen. Hij sprak Hem niet aan als Jahweh, want er was toen niet het genot van die relatie – zoals Hij wel bad tot Zijn Vader in Getsemane. Maar Hij zei: “*Mijn God, Mijn God*”. Hoe verschrikkelijk de verlatenheid ook was, toch was Zijn geloof in God volmaakt, en ook Zijn toewijding. God was de *Enige* die Hij erkende, absoluut en onwrikbaar. Christus was persoonlijk als Mens volmaakt, absoluut volmaakt. Nog een ander feit toont ons dezelfde waarheid. Het

getuigenis dat Christus van God gaf, bleef gelijk – hoe groot Zijn lijden ook was, en hoewel Zijn eigen wandel geen enkele aanleiding had gegeven om verlaten te worden. Het besef dat Hij had van de volmaaktheid van de natuur en de wegen van God, bleef gelijk en veranderde niet. Ja, het bereikte een hoogtepunt: “*Nochtans bent U de Heilige, die troont op de lofzangen van Israël*” (vs. 4). Hoewel God Hem, de Rechtvaardige, verliet, twijfelde Hij geen ogenblik aan Gods volmaaktheid, toen Hij dat deed. Niets kon duidelijker de volmaaktheid van Christus uitdrukken.

Zijn positie als zodanig en hoe Hij Zijn plaats op aarde heeft ingenomen, komt tot uitdrukking in de woorden: “*U bent Mijn HERE, Ik heb geen goed buiten U*” (Ps. 16:2). Maar hier in psalm 22 zien we Christus niet als Degene die de raadsbesluiten van God begrijpt en uitvoert. Hier zien we Hem als afhankelijk Mens, die gevoelig was voor de beproeving die Hij onderging. Hij was Degene die volmaakt trouw bleef toen Hij in angst verkeerde, toen Hij op antwoord rekende van Hem op Wie Hij altijd kon rekenen, maar die Hem zonder antwoord liet.

Wat kunnen wij zeggen op de vraag: “*Waarom hebt Gij Mij verlaten?*” Wij die in Hem geloven, kunnen hierop in eeuwige aanbidding antwoorden: het was voor ons. Maar het is voor ons belangrijk niet alleen te weten dat Christus door Zichzelf de reiniging van onze zonden heeft tot stand gebracht, door de beker van Gods toorn te drinken. Wij moeten Hem ook leren kennen als Degene die persoonlijk heeft geleden onder het verlaten-zijn door God! Hij is als Mens ingegaan in het volle besef van dit verlaten-zijn, in de persoonlijke smart die ermee verbonden was. Doordat Hij zo geheel alleen heeft geleden, zijn wij als gelovigen nu gebracht tot de vreugde die Christus ervoer toen Hij opnieuw – en meer dan ooit – in het licht zonder wolken binnentrad voor het aangezicht van de Vader. Hij is daar binnengegaan als gevolg van de verlossing, in overeenstemming met de waarde van Zijn offer, naar het goddelijk welbehagen dat noodzakelijk op Hem rustte. Want Hij had God volmaakt verheerlijkt, daar waar de zonde alles in verwarring had gebracht.

Zo zijn de eigenschappen van God, die door de zonde waren bevestigd, duidelijk in het licht gesteld door Christus. Want de zonde verborg de soevereine liefde, gerechtigheid, waarheid en majesteit van God. Christus heeft deze eigenschappen volmaakt geopenbaard en verheerlijkt. Het persoonlijke lijden van de Heer bracht Hem in de vreugde bij Zijn God en Vader, waarin Hij binnenging als Mens. Hij deelt die vreugde nu ook met ons, en wel door ons binnen te leiden in de volle zegen die Hij als Mens heeft beërfd. Want die vreugde is het gevolg van het volbrachte werk voor onze zonden. Dat werk verrichtte Hij alleen; maar Hij deed het voor ons, en tegelijkertijd tot heerlijkheid van God. Hij laat ons delen in de zegen die Hij als gevolg van Zijn werk geniet.

Deze opmerkingen hebben betrekking op het tweede deel van psalm 22, waarin Hij het antwoord van Godswege heeft ontvangen door Zijn opstanding uit de

doden. Ik wil echter de aandacht vragen voor de *gevoelens* van Christus, die hierin tot uitdrukking worden gebracht. Hij is nu verlost uit de muil van de leeuw en van de horens der woudossen, bevrijd uit de macht van de dood. Het oordeel van God over de zonde is uitgevoerd. Het is volbracht.

Het is ook leerzaam te zien dat de Heer gedurende Zijn leven niet over God als Zijn *God* spreekt, maar Hem steeds als *Vader* aanspreekt. Dat blijkt in de evangeliën. Deze term drukt Zijn eigen persoonlijke relatie uit. Het is ook de naam die Hij aan Zijn discipelen openbaart, en aan Zijn broeders verkondigt (Ps. 22:23; Joh. 20:17). Hij noemde Zichzelf in de evangeliën ook nooit direct '*de Christus*', hoewel Hij wel als zodanig aan Israëel werd voorgesteld. Maar het was niet de naam en de positie die Hijzelf opeiste. Hij noemde God Zijn *Vader*, en die relatie kennen wij Hem nu ook. Als de Joden zeggen: "*Als U de Christus bent, zegt het ons vrijuit*", antwoordt Hij: "*Ik heb het u gezegd en u gelooft niet*" (Joh. 10:24-25). Verder wordt Hij aan ons geopenbaard als Immanuël, God met ons, als de Profeet die komen zou, als de Zoon van God en de Zoon des mensen. Als Hij spreekt met God en over God, zegt Hij echter altijd: "*Vader*" en "*Mijn Vader*". Hij noemt Zichzelf vaak de Zoon des mensen. Maar in psalm 22 zegt Christus: "*Mijn God, Mijn God*". Hij is hier de Mens, met Wie God in het gericht treedt. Maar zelfs al wordt Hij verlaten, Hij blijft de volmaakte Mens in Zijn eigen relatie met God door het geloof en daarom gebruikt Hij hier de woorden: "*Mijn God*".

Na het diepe lijden verklaart Hij de naam van Zijn God aan Zijn *broeders*. Hij gebruikt hierbij deze beide titels: *Vader* en *God*. Hij is de Man die tot aan de uiterste grenzen van de beproeving is gegaan met God. En nu ontvangt Hij alles wat Hem toekomt in gerechtigheid, in waarheid, in majesteit en in liefde. Alles wat Hij *voor God* is, in volkomenheid, majesteit en gerechtigheid, is Hij ook *voor ons* op een bindende wijze. Dat is het welbehagen van Zijn liefde ten aanzien van ons, want wij zijn in Christus en naar Gods raadsbesluit met Hem verenigd. Maar dit is op een rechtvaardige wijze tot stand gekomen en daarom is het ook noodzakelijk en onveranderlijk. Wat Hij als God is, is Hij als *onze* God. Want Hij is vóór ons op grond van Christus' werk op het kruis. Christus heeft de zonde tenietgedaan door de offerande van Zichzelf. Nu schijnt het onbewolkte licht van God op ons, met alle zegen die daaraan verbonden is – zoals het ook schijnt op Christus, vanwege het feit dat Hij God volmaakt verheerlijkt heeft. Hij heeft God namelijk volmaakt geopenbaard. De naam van God, d.w.z. de werkelijkheid, de realiteit van die relatie, wordt nu aan ons verklaard (vs. 23). De natuur en de naam van een God vol van genade is op aarde verklaard door Christus, die de eniggeboren Zoon in de schoot van de Vader is. Maar de zondige mens, die in vijandschap verkeerde met God, kon daaraan geen enkel deel hebben. "*En het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen*" (Joh. 1:5). De mens heeft Christus gezien en Hem gehaat, evenals Zijn

Vader. Maar Christus werd tot *zonde* gemaakt voor ons en Hij stond als de verantwoordelijke mens tegenover God, die Zich in al Zijn heerlijke eigenschappen met de zonde moest bezighouden. In dat alles werd Christus *volmaakt* bevonden, opdat Gods liefde vrij kon stromen, zonder dat aan Zijn gerechtigheid tekortgedaan werd. Daarom zei Christus: "*Ik moet echter met een doop worden gedoopt, en hoe benauwt het Mij, totdat het is volbracht*" (Luc. 12:50). Want Hij was Zelf de liefde. Immers, "*God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend*" (2 Kor. 5:19). Zodat deze liefde uitgedeeld kon worden, overeenkomstig de volmaaktheid van God in gerechtigheid. Want deze liefde kon niet vrij uitgedeeld worden daar waar de zonde was. Dit had pas plaats door middel van het kruis, door middel van de volmaaktheid van Christus, toen Hij voor ons tot zonde werd gemaakt. Toen werd daarin en daardoor Gods liefde verheerlijkt en ten volle geopenbaard. Christus kon dan ook zeggen: "*Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik mijn leven afleg, opdat Ik het weer neem*" (Joh. 10:17).

Maar daarna ging de Heer Jezus in nog iets heerlijkers binnen, namelijk in de vreugde van de liefde van de Vader en dat alles als Mens. Dit gebeurde nadat Hij was verhoord (vs. 25); de opstanding was het openlijke en duidelijke bewijs hiervan. Christus werd opgewekt door de heerlijkheid van de Vader (Rom. 6:4). Toen verklaarde Hij de Vadernaam aan Zijn *broeders*. Want *zonder* Christus is er geen plaats voor de mens voor Gods aangezicht. Nu deelt eenieder die gelooft in Christus, de plaats van de Opgestane. Hij staat in dezelfde relatie als Christus tot de Vader. Omdat de dood tussenbeide is gekomen, kan de christen geen andere plaats hebben. De Heer Jezus zegt: "*Ga heen naar mijn broeders en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader en naar mijn God en uw God*" (Joh. 20:17). Hier gebruikt Christus de beide namen God en Vader en past ze allebei op ons toe. Alles wat God is, is Hij in gerechtigheid voor Christus, de Mens in de heerlijkheid. En omdat Hij nu verkeert in de vreugde van de gemeenschap met de Vader, plaatst Hij ons krachtens Zijn volbrachte werk in de positie die Hijzelf inneemt. Hij geeft ons die als Zijn broeders, deelgenoten door genade van Zijn gunst en Zijn erfenis.

Ik heb op een praktische wijze over de leer van psalm 22 gesproken om de gevoelens en de liefde van Christus voor de Zijnen te tonen. De eerste gedachte van Christus, als Hij van de horens der woudossen is verlost, is aan hen de naam van Zijn God en Vader te verklaren. Hoewel Hij verheerlijkt is, schaamt Hij Zich niet om ons Zijn broeders te noemen. Volmaakt in liefde, is Hij gehecht aan de Zijnen op aarde en toont Hij ons onze positie in verbinding met het hemelse Hoofd. Hij laat zien dat Hij een positie van vreugde en zegen heeft ingenomen door Zijn werk, en op grond daarvan mogen wij die positie ook innemen. Daardoor vergadert Hij de Zijnen en legt in hun mond dezelfde lof die Hij uitspreekt. Hij geeft de toon aan. Als Mens bezingt Hij Gods lof in de gemeente. Zouden wij niet

vrolijk instemmen met Hem, met harten die overvloeien?

Iemand voor wie het onduidelijk is dat hij een kind van God is en dat hij is aangenomen door de verlossing, kan helaas niet zingen met Christus. *“in het midden der gemeente zal Ik U lofzingen”* (vs. 23). Wie kan met Christus lofzingen? Ieder die het loflied geleerd heeft, die het zingt doordat hij ontkomen is aan het oordeel en nu het volle licht en de volle vreugde van de aanneming mag binnengaan. Efeziërs 1:3-14 toont ons de positie die wij innemen. Hier zien wij de gelovige,

geleid door de Heer Jezus, een lofzang aanheffen in betrekking met de vreugde waarvan *Hijzelf* geniet. De genade van die positie is volmaakt! Hierna vinden wij in psalm 22 de uiterlijke gevolgen van het werk van Christus. Alles is genade. Er is geen sprake meer van oordeel, de genade is namelijk gegrond op het oordeel dat Christus getroffen heeft. Maar de uiterlijke gevolgen van het werk van Christus reiken in deze psalm niet buiten de grenzen van de aarde.

Oorsprong: [Reflections pratiques sur les Psalmes](#)

Oude Sporen 2010

